

Bedankt dat jij er bij was!

Goestingdag

30 mei 2026 - GC de Kriekelaar
Brussel

Welzijnsschakels
samen sterkt

Inhoudstafel

Welkomstwoord	P.3
Keynote speaker Peter Adriaensens	P.6
Workshop Participatie	P.12
Workshop Ontmoeting	P.18
Workshop Rechten	P.22
Workshop Praktische steun	P.28

Welkom

Welkom op de derde editie van de 'Goesting'dag. Dat jullie opnieuw tot hier geraakt zijn, doet ons enorm veel deugd. Ik zie groepen uit de Kempen en West-Vlaanderen die er een lange rit hebben opzitten. Ik herken vrijwilligers uit Oost-Vlaanderen en sprak al met een aantal vrijwilligers uit Vlaams-Brabant. Ik zou zeggen dat jullie een thuismatch spelen, maar weet dat het ook voor jullie vaak even reizen is.

Merci om hier te zijn! Om samen met ons opnieuw de welzijnsschakelgoesting te koesteren en te kweken.

Dag in, dag uit strijden jullie samen tegen armoede. Dit vanuit **ontmoeting** tussen mensen met en zonder armoede-ervaring. De basis van elk Welzijnsschakelverhaal!

Jullie creëren warme plekken en momenten waar mensen zichzelf opnieuw leren kennen, samen met anderen. Vanuit een enorme nabijheid en betrokkenheid zetten jullie zich steeds opnieuw in. Ik kijk hier vaak met open mond naar. Zo organiseert

[Welzijnsschakel Laafpunt](#) uit Temse maandelijks een soepbabbel. En ook [Welzijnsschakel Samen helpen –'t Recupke](#) uit Landen blijven vrijwilligers vanuit een enorme betrokkenheid aan de slag.

In die strijd tegen armoede, vullen jullie de gaten die een overheid laat vallen. En dat doen jullie o.a. door het organiseren van **praktische steun**. Op die manier wordt het leven van mensen in een armoedesituatie een stukje minder oncomfortabel. De armoedestituatie is niet opgelost maar jullie vullen samen een basisbehoefte in. En dat vraagt een ferme inspanning! [Welzijnsschakel 't Klikt in Haaltert](#) organiseert een verdeling van verse groenten en fruit volgens een uitgekend systeem. En ook [Welzijnsschakel Komaraf Keerbergen](#) zorgt samen met het lokale bestuur voor een warme buurtwinkel.

Door weer en wind, door tropische temperaturen of wispelturige stormen, gaan jullie samen met mensen in een armoedesituatie op pad. Jullie creëren kansen tot **participatie**. Zo kan elke Welzijnsschakel een oefenplek worden waar mensen eigen talenten opnieuw ontdekken en – elk op hun eigen manier- mee vorm geven aan jullie werking. Zo nemen in verschillende Welzijnsschakels mensen met armoede-ervaring deel aan het bestuur. Ik denk daarbij aan [Ûze plekke te Brugge](#), [Zonnebloem in Marke](#) of [Ommekeer in Erpe-Mere](#).

Doorheen al die activiteiten- de seopbabbels, de voedselondersteuning, de uitstappen, het simpelweg samen – passeert steeds opnieuw een enorme stroom aan ervaringskennis door jullie Welzijnsschakelgroep. Wat het vandaag betekent om in armoede te leven; daar weten mensen in een armoedesituatie alles van. Dat is de rijkdom van een Welzijnsschakelgroep.

Dat is de kennis, de expertise die jullie in huis hebben. En het die die kennis die ons als samenleving op weg kan zetten om **grondrechten** te realiseren voor iedereen. Zo ging Welzijnschakel (w)arm-kracht uit Vilvoorde enkele jaren geleden -voor het eerst- samen met mensen in een armoedestituatie aan de slag rond het thema onderwijs. Lokale beleidsmakers en directieleden uit het onderwijs werden uitgenodigd. En ook nu trekt de groep hard aan onze mouw om opnieuw met die ervaringskennis aan de slag te gaan om zo lokale praktijken te realiseren of het lokale beleid tot actie aan te moedigen.

Willen we de strijd tegen armoede aangaan winnen, dan ligt daar onze opdracht. Samen realiseren we de vier blaadjes van het klavertje vier. Samen, vanuit de expertise die jullie opbouwen in 1 of meerder blaadjes. Dit vanuit het inzicht en de overtuiging dat armoede een onrecht is dat structureel in stand wordt gehouden.

Peter Adriaensens scherpt zo dadelijk het steeltje van het klavertje vier aan en neemt ons mee in een aantal inzichten rond armoede. Daarna een uitgebreide lunch met tijd voor kennismaking, uitwisseling, het stellen van vragen en een welverdiende pauze.

In de namiddag splitsen we ons op en nemen we in verschillende werkwinkels een blaadje van het klavertje vier vast. Heidi en Caro nemen jullie met plezier mee op ontdekking naar een warm onthaal, met tips, foto's en voldoende ruimte om uit te wisselen. Samen met VVSG en Mossels from Brossels kruipen jullie in de huid van lokale besturen, OCMW-medewerkers, vrijwilligers en mensen in een armoedesituatie. Zo kijken jullie vanuit verschillende perspectieven naar voedselondersteuning en de uitdagingen die ermee gepaard gaan.

Kim en Rudi gaan op zoek naar hoe jullie participatie van mensen in een Welzijnsschakelgroep kunnen versterken. Jullie staan samen stil bij participatiedrempels, inclusieve communicatie en het opbouwen van vertrouwen en verbinding. In de laatste werkwinkel nemen twee collega's van Welzijnsschakel Se Zuidpoort in Gent jullie mee in een van hun goede praktijken. Jullie maken kennis met de manier waarop zij aan de slag gaan met het lokale bestuur en op welke manier ze aan rechtenverkenning doen.

Starten doen we met professor, dr. Peter Adriaensens, sinds 2019 met emeritaat (of pensioen). Tot eind 2019 was hij kliniekhoudend en docent kinder- en jeugdpsychiatrie aan de universitaire ziekenhuizen KU Leuven. Zijn klinische interessegebieden zijn trauma, depressie en hechtingsstoornissen. Daarnaast was hij o.a. Directeur van het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Vlaams-Brabant. Hij nam ook een engagement op als voorzitter van het kinderarmoedefonds. Vanuit die hoedanigheden kwam er in 2023 samen met Noël Slangen het boek 'Het DNA van Kinderarmoede'.

Lut Vanden Bouverie, algemeen coördinator Welzijnsschakels

Keynote

Dr. Peter Adriaensens

Niet iedereen hier komt uit een armoede-ervaring, door te werken met mensen in armoede zorgt dit ervoor dat iedereen hier ervaringsdeskundige is. Woorden als 'kwetsbaarheid' en 'ervaringsgericht werken' wordt al te vaak aan bepaalde groepen toegewezen. Terwijl iedereen in het leven wel eens kwetsbaar is én we allemaal ook anderen nodig hebben. Als we echt samen leven, worden we doorheen die reis allemaal ervaringsgenoten.

Waarom is armoede vandaag een wetenschap?

Waar het in het verleden vooral om goeddoenerij ging en het vaak werd omschreven als een "lief initiatief" toont wetenschap nu aan welke impact armoede heeft.

Met de evoluties binnen de neurowetenschap werd het mogelijk om de werking van het brein in kaart te brengen en zien we nu dat armoede ook hier een impact heeft.

Onderzoek met ratten toonde aan dat wanneer deze dieren in stressvolle en depriverende omstandigheden werden geplaatst dit impact heeft op de breinontwikkeling. Daarbij zag men een onderscheid. Dieren die er alles aan deden wat mogelijk was om het voor de jongen zo optimaal mogelijk te maken. Bij die groep zag men dat het beter ging met de nakomelingen. De andere groep waren dieren die zo gedepriveerd werden dat deze niet in staat waren om het maximale eruit te halen voor hun jongen. Hierbij zag men dat ontwikkeling van de jongen moeilijker verliep.

De strijd tegen armoede kreeg hiermee wetenschappelijke steun. Een strijd die noodzakelijk is en blijft. Armoede en geweld zijn zaken die mensen elkaar aandoen en kunnen/moeten door mensen worden opgelost.

Tegelijk maakt onderzoek het steeds zichtbaarder hoe ongelijk we zijn van bij de start.

Neemt extreme armoede in de wereld toe?

Hoewel we het niet altijd zo ervaren geven statistieken weer dat op langere termijn de extreme armoede afneemt/daalt en de situatie verbetert. Extreme armoede, waarbij een persoon minder dan 10 euro per dag heeft daalt en tegelijk is dit een heel klein budget om de dag mee door te komen.

Wordt het de komende 15 jaar beter of slechter?

Zowel in de zaal als algemeen is er een grotere groep mensen die verwacht dat het in België slechter zal gaan. We denken eerder negatief over de toekomst. Dit heeft impact op politieke beslissingen die genomen worden. Wanneer mensen het geloof verliezen verdwijnt de hoogdringendheid in besluitvoering. Thema's waarbij de publieke opinie druk voert krijgen meer aandacht. Ook wij hebben hier dus impact op.

Kennis werkt optimisme in de hand: als mensen meer weten en begrijpen, zijn ze positiever in het op zoek gaan naar antwoorden en oplossingen.

Verborgene groepen binnen armoede

4 jaar geleden werd er voor het eerst onderzoek gedaan naar dakloosheid bij kinderen. Tot op heden werd dit onvoldoende in kaart gebracht. Uit onderzoek van LUKAS KU Leuven blijkt dat een grote groep leerlingen, 13%, het risico loopt op dak- en thuisloosheid.

Waarom heeft armoede zo'n grote impact?

De focus van het huidige beleid ligt op (her)activering: mensen opnieuw aan het werk krijgen en waardoor minder personen een leefloon ontvangen. Hierbij vertrekt men vooral vanuit de idee dat deze groep mensen niet wil werken en 'door hard te werken kan generatiearmoede bestreden worden'. Daartegenover staat het weten dat iedereen uniek is en levensomstandigheden een verschillende impact kunnen hebben.

Projecten, waarbij tijdelijke ondersteuning wordt geboden geeft mensen de kans om hun chronische stress te laten afnemen. Veel van die projecten worden echter stopgezet waardoor de opgebouwde effecten in het brein teniet worden gedaan.

Armoede en het stresssysteem

Mensen in armoede gaan vaker naar de dokter met allerlei problemen. Zonder dat er altijd onmiddellijk een oorzaak gevonden wordt voor de ervaren problemen. Dit brengt bijkomende kosten met zich die vermeden kunnen worden wanneer er aandacht is voor de impact van chronische stress.

Een impact die steeds zichtbaarder wordt met nieuwe technologieën en evoluties in de neurowetenschap. Hierdoor weten we dat hersenen die continu stress ervaren zich minder goed ontwikkelen wat impact heeft op de vaardigheden van een persoon.

Het menselijk brein blijft zich ontwikkelen tot de leeftijd van ongeveer 30 jaar. Net in die periode is de impact van chronische stress heel groot. Chronische stress zorgt ervoor dat de hersenen minder verbindingen aanmaken tijdens de ontwikkeling.

Deze verbindingen kunnen gestimuleerd worden met de hulp, kansen en ondersteuning die je iemand biedt. Afhankelijk van de mogelijkheden en de leeftijd van iemand kan dit proces enige tijd duren. Maar het kan! Zo zien we steeds meer mensen van 30/40 jaar in het hoger onderwijs met de ambitie hun diploma te halen en hun dromen nieuw leven in te blazen.

Chronische stress heeft ook een invloed op het ongebooren kind waardoor zwangere vrouwen in armoede een bijkomende kwetsbaarheid vormt.

Chronische stress wordt ook van generatie op generatie overgedragen. Voorbeeld uit de Nederlandse hongerwinter waarbij zwaarlijvige personen meer overlevingskansen hadden. Wat zag men enkele generaties later: achterkleinkinderen waren kleiner, worstelden met zwaarlijvigheid en suikerziekte. Een oorzaak hiervan: het lichaam heeft de impact van de hongerwinter onthouden waardoor het gericht is op het behouden van meer reserve.

De complexiteit in de klas vandaag

Alle kinderen worden geboren met mogelijkheden. Kinderen die opgroeien in een armoedecontext bezitten op kleuterleeftijd een woordenschat die tot 5x lager is.

Wat hen binnen een schoolcontext laat starten met een achterstand. Het potentieel dat aanwezig is wordt minder benut waardoor er in de samenleving een groot potentieel wegvalt.

In de klas zorgt dit ervoor dat een leerkracht de bereidheid nodig heeft om het curriculum aan te passen aan de noden van het kind. Wat nauwelijks mogelijk is in een klas met 20 kinderen.

De impact van chronische stress bij een kind heeft invloed op het gedrag in de klas.

Kinderen die vaak zaken vergeten, niet in staat zijn om een toets te maken of huiswerk, ongepaste reacties. Dit heeft te maken met het volledig blokkeren van het stresssysteem. Het goede nieuws: wanneer een kind tot rust kan/mag komen kan het stresssysteem deblokkeren. Hierdoor zie je dat kinderen plots wel hun toets kunnen afwerken en resultaten behalen.

Wat is er nu nodig

De werkcontext complementair maken aan de ondersteuning zodat mensen de kans krijgen om arbeidsvaardigheden te ontwikkelen. Vaardigheden zoals op tijd komen, afstemmen op anderen, respectvol communiceren, weten waar je talenten liggen heeft tijd nodig. Vaardigheden die kinderen die niet in een context van armoede en sociale uitsluiting ontwikkelen doorheen de opvoeding en schoolcarrière.

De dag van vandaag zitten in het buitengewoon onderwijs heel wat kinderen met een armoedeachtergrond. Waardoor hen opnieuw een aantal kansen ontnomen worden. Als armoede aangepakt wordt, zal de druk op het buitengewoon onderwijs dalen en staan leerkrachten voor andere uitdagingen.

Hoe vroeger de strijd tegen armoede gevoerd wordt, hoe sterker de resultaten.

Vragen uit het publiek

Vraag 1: Het individueel schuldmodel staat steeds vaker centraal binnen het beleid wat mij niet hoopvol maakt voor de toekomst. Ik onthoud dat positief denken belangrijk is maar is het echt zo dat we door positief te blijven het beleid van gedacht kunnen laten veranderen?

Optimisme heeft te maken met de blik op lange termijn. Op korte termijn zie je vaak stilstand of achteruitgang en dat is zeker zo. Optimisme heeft te maken met weten dat wat je doen te maken heeft met wetenschap en niet met goeddoenerij. Binnen de wetenschap zien we dat iedereen die geholpen kan worden, ook beter is voor de samenleving in zijn geheel. Als je aan mensen in armoede "geen geld wilt verliezen" dan kan je er maar beter in investeren.

Het optimisme komt van het idee dat we er iets aan kunnen doen. Het realistische is natuurlijk dat we nu stappen terugzetten: er is geen enkele schaamte van Tech miljardairs en anderen om sociale projecten af te bouwen. We hebben geluk dat we in Europa wonen en dat dit hier niet zo makkelijk gaat, alert blijven en opletten is dus ook van groot belang. Genoeg redenen tot optimisme maar ook een oproep tot kritische blik.

Vraag 2: Staat er iemand klaar die jouw strijd en boodschap verder gaat zetten nu je met pensioen bent? Of gaat u het toch nog vrijwillig blijven doen?

In de laatste verkiezingsperiode werd ik bij alle politieke partijen gevraagd, mocht ik in veel steden en gemeenten langskomen met dit verhaal. Er is dus wel gehoor voor wat er gezegd wordt maar eens het dan moet omgezet worden in concrete acties blijft het beperkt. Het is daarnaast ook onze taak dat jongeren de kans krijgen ons woord overnemen. We moeten ervoor zorgen dat jongere generaties zich mee aangesproken voelen om het thema aan te pakken. Zij moeten aangemoedigd worden in het feit dat ze een verschil maken. We moeten hen oproepen om het onderwerp vast te nemen en daar mee taal aan te geven.

Vraag 3: Onze organisatie bestaat meer dan 30 jaar, ik hoopte dat wanneer ik op pensioen zou gaan het beter zou gaan. Wat ik zie is dat de daklozencijfers enkel de hoogte in gaan. Steeds meer vrouwen en steeds jonger. Ik zie veel kennis en vaardigheden van mensen in armoede verloren gaan en dat is heel jammer.

De achteruitgang die je schetst kan ook een vorm van vooruitgang zijn: wij zijn de eerste generatie die onze mond niet houdt. We maken thema's bespreekbaar en zijn kritisch.

De bevolking in ons land toegenomen, de hulpverlening heeft die groei niet kunnen volgen en is er ook de impact vanuit christelijke oorsprong. Die vanuit de blik van liefdadigheid heel wat taken opnam in de samenleving wat langzaam aan het verdwijnen is. In veel domeinen is dus personeelstekort t.a.v. de noden. De demotivatie bij jongeren zorgt ervoor dat andere keuzes worden gemaakt. Studierichtingen die vroeger werkzekerheid gaven, geven dat nu niet meer en jongeren die kiezen om niet te studeren komen vaak in een systeem met weinig werkzekerheid of training terecht. Tegelijk nemen de verwachtingen over wat iemand kan alleen maar toe.

Ook AI heeft een impact. Alles waar de basis menselijk contact is, wordt aangetast. Waar ligt dan de verantwoordelijkheid voor het druggebruik, het uitvallen, het overmatig gamen? Het is gevaarlijk en onrechtvaardig om dat allemaal bij het individu te leggen, die ligt bij de bredere wereld. Oplossingen zullen dus ook niet bij het individu liggen maar in die bredere wereld.

Vraag 4: Het fascineert me hoe weinig personen van mijn leeftijd komen helpen. Ik denk dat jongere generaties de strijd misschien niet zien. Ik ben jullie generatie dus wel heel dankbaar voor de bescherming die jullie geboden hebben en de kansen die ik daardoor heb gekregen. In het federaal armoedepan staan veel goede zaken maar ook minder goede dingen. Zo krijgt een OCMW een bonus wanneer ze iemand binnen het jaar naar werk kunnen toeleiden. De hulpvrager dient hiervoor een contract te ondertekenen. Kan iemand in een acute stresssituatie een contract tekenen wat te maken heeft met het recht op een menswaardig bestaan?

Bij aanhoudende/chronische stress hebben we de impact van het stresssysteem niet onder controle. Bij elke vraag die gesteld wordt is het belangrijk na te gaan of de persoon het begrijpt en die in staat is om een keuze te maken. Hoe het stresssysteem reageert verschilt van persoon tot persoon. Het gaat altijd over een persoonlijk verhaal, er is tijd nodig voordat iemand een stabiel contact opbouwt met een hulpverlener. Je moet starten met zorg te dragen voor die stress alvorens je verder aan de slag kan met bijvoorbeeld zo'n contract of verdere stappen. Ook hulpverleners moeten daarvoor dus tijd krijgen en niet dat je maar 30 minuten per cliënt krijgt. Je moet een opening maken waarin je elkaar beter leert kennen.

Vraag 5: Het is nooit te laat om iets te doen. Het frustreert me dat veel oproepen zich op kinderen richten. Hoe komt het dat die aandacht toch altijd naar die groep gaat, terwijl volwassenen ook ondersteuning nodig hebben?

Het is ten dele een emotionele reactie. Doorheen het kind zie je natuurlijk ook het aankomen van een volwassene.

Elke volwassen persoon heeft een innerlijk kind in zich al dan niet gekwetst. Bij volwassenen waarbij het reguleren van gedrag of emotie moeilijk verloopt kan dit teruggebracht worden bij de kwetsuren die het als kind opliep. Hoe groter de kwetsuren hoe groter de impact. Als persoon blijf je groeien, als het kind niet mee kan groeien reageer je op volwassen leeftijd nog steeds vanuit wat je als kind deed. Je kan misschien een project organiseren voor het kind dat iedere volwassene in zich heeft.

Vraag 6: Zal de manier waarop we armoede benaderen niet mee moeten evolueren met AI enzo? Het onevenwicht in kansen zal sterk meegroeien met die evolutie toch?

Ik kan niet in die bol kijken. Ik hoop dat ze het binnen 10 jaar anders doen dan nu en er kritisch tegenover blijven staan. We kunnen er alleen maar aandachtig en kritisch bij blijven staan en weten dat het onderwerp altijd in beweging is.

Workshop

Participatie

Deelnemende Welzijnsschakels: De Lotusbloem Lievegem, 't Klikt Haaltert, Integraal vzw, Komaraf Keerbergen, De lage Drempel, Welzijnsschakel Dilbeek, Groeipad vzw, Schakel Retie, De Molen vzw, De Klapdeur Torhout, Samen Helpen ' Recupke- Help ons helpen

Check-in: waarom deze workshop

- Door de voorstelling van de werkwinkel
- Omwille van de woorden verschillende culturen, leefwerelden
- Om de diversiteit aan verschillende culturen samen te brengen en samen te brengen Om een antwoord te krijgen op de vraag: hoe betrekken we de ervaringskennis bij de werking
- Om een antwoord te krijgen op de vraag hoe we iedereen duurzaam kunnen betrekken
- Om een antwoord te krijgen op de vraag hoe we inclusief kunnen werken met verschillende culturen
- Omwille van het thema aangezien wij een zeer breed doelpubliek hebben (daklozen, mensen van kleur) waarbij ze Nederlands leren door met ons in gesprek te gaan.
- Omwille van het thema en de verwachting om tips en trics te krijgen over participatie en het stimuleren van iedereen

“Soms beseffen we niet dat we ons blindstaren op de moeilijkheden. Waarom niet onze ogen openen voor al de opportuniteiten die diversiteit heeft”

Diversiteit

Diversiteit betekent verscheidenheid. Hieronder worden alle aspecten waarop mensen van elkaar verschillen verstaan. Het gaat daarbij zowel om zichtbare kenmerken zoals geslacht en etniciteit als om minder zichtbare kenmerken zoals wensen, behoeften, belastbaarheid, ziekte of handicap, competenties, werkstijlen, seksuele voorkeur en karaktereigenschappen. Diversiteit is het besef dat elk individu uniek is en dat er verschillen zijn tussen bepaalde groepen mensen.

Door daar rekening mee te houden kunnen organisaties effectiever en efficiënter tewerk gaan.

Naast verschillen hebben we ook veel gelijkenissen met anderen. Naast de verschillen zijn het vooral de gelijkenissen die ons verbinden tot een gezamenlijke groep. Focus op wat ons verbindt bijvoorbeeld de nood aan samenzijn, ontmoeting, zich gezien en gehoord voelen. De basis van waaruit we vertrekken in ons mens-zijn. De kracht van een Welzijnsschakel zit net in de ontmoeting, het verbinden van mensen, het opbouwen van een netwerk en een plaats waar mensen de "noodknop" mogen indrukken. Een plaats waar je als mens gezien en gehoord wordt.

De 9'B's van toegankelijkheid

Brainstorm: Aan welke woorden met een B denk je wanneer het gaat over toegankelijkheid?

Buurthuis, bereikbaarheid, betrokkenheid, bezoeken, begrijpelijk, betrouwbaar, babysit, bemiddelend, bus, brandblussers, betaalbaar, binnenstebuiten, bonuspunten, bondgenootschap, beurtelings, brainstorm, boterhammen, bescheidenheid, broodnodig, beschermend, beleven

Bereikbaarheid: hierbij gaat het over de mate waarin het aanbod fysiek, ruimtelijk en in de tijd toegankelijk is. Bijvoorbeeld de toegankelijkheid van het gebouw: trappen/ hellend vlak.

Beschikbaarheid: hierbij de mate dat het aanbod makkelijk beschikbaar is en in welke mate er hindernissen zijn, zoals wachtlijsten en administratieve drempels. Bijvoorbeeld: gemeentelijke dienstverlening met aangepaste openingsuren dat meer inspeelt op het levensritme van mensen.

Betaalbaarheid: in hoeverre is de prijs van het aanbod een hindernis? Hierbij gaat het niet alleen om rekening te houden met de financiële kostprijs maar ook met de psychologische kost of inspanning die de gebruiker moet leveren om van het aanbod te genieten. Bijvoorbeeld kinderopvang of vervoersmogelijkheden.

Bruikbaarheid: Hoe bruikbaar is het aanbod voor de gebruiker? In welk mate voldoet het aan behoeften, ook van specifieke doelgroepen? Voorbeeld: Bij de organisatie van voedselbedeling de doelgroep laten meedenken in de organisatie ervan. Kan eventueel een opstap zijn voor bepaalde personen naar het opnemen van een engagement. Er zijn uiteraard grenzen aan het aanpassingsvermogen. Hou de draagkracht van je werking in het oog en durf nee zeggen en eventueel doorverwijzen naar andere organisaties.

Begrijpbaarheid: hoe begrijpbaar is de informatie over het aanbod? Kan een potentiële gebruiker inschatten of het aanbod voor hem/ haar bestemd is? Communiceer je als organisatie op een begrijpbare manier? Wat zijn de ongeschreven regels binnen een groep?

Betrouwbaarheid: in welke mate ziet de gebruiker je organisatie en je aanbod als betrouwbaar? De betrouwbaarheid heeft op zijn beurt invloed op de mentale drempels, zoals angst omwille van vooroordelen. Belangrijk om duidelijk en volledig te zijn in afspraken en verwachtingen.

Bekendheid: is jouw organisatie en het aanbod bekend bij de beoogde doelgroep? Begripvol: heb je aandacht voor culturele gevoeligheden? Geef je erkennign aan het feit dat iedereen vanuit een eigen referentiekader naar situaties kijkt. Als je begrip toont voor de leefwereld van iemand anders, kan dat ook de drempel naar het aanbod verlagen.

Betreedbaarheid: mag de gebruiker van het aanbod deelnemen met al zijn aspecten van identiteit: hoofddoek, pet pruik, tatoeage, piercing, kledij, burkini of moet een deelnemer zich aanpassen.

Sociaal isolement doorbreken en wederzijds vertrouwen bevorderen

Centrale vragen:

- Hoe haal je kwetsbare personen met een migratieachtergrond uit hun sociaal isolement?
- Hoe bevorder je het wederzijds vertrouwen tussen al je bezoekers en vrijwilligers?
- Hoe vermijd je toenemende uitersten (polarisering) en toenemende afstand (vervreemding) tussen burgers met diverse achtergronden en hoe kan je ervoor zorgen dat we in verbinding blijven met elkaar?

Tips:

- Zet herkenbare communicatiekanalen en personen in
- Ontwikkel laagdrempelige, verschillende vormen van ontmoeting
- Stimuleer buurtnetwerken en solidariteitsacties
- Zet in op verbindende communicatie
- Vermijd vaktaal zoals figuurlijk taalgebruik en afkortingen
- Geef folders mee met de mensen van het OCMW die de huisbezoeken doen
- Zorg ervoor dat je werking zichtbaar is op verschillende manieren: papier, online, mond aan mondreclame
- Zit in op een wisselwerking met buurtgemeenten
- Speel in op het gemeentelijk aanbod en zorg dat het aanbod complementair is
- Aanvullend (complementair) aanbod tussen Welzijnsschakels uit de buurt

Gebruik steeds duidelijke taal: gebruikte communicatie die verstaanbaar is voor zoveel mogelijk personen die je beoogt te bereiken. Je wil dat iedereen zich aangesproken voelt. Heldere communicatie in het Nederlands helpt daarbij: het zorgt ervoor dat mensen je boodschap begrijpen en dat afspraken vlot verlopen.

De term duidelijke taal komt overeen met B1 niveau.

Eenvoudige taal: met eenvoudige taal ga je nog een stap verder. Je gebruikt deze term bij taal voor een anderstalig publiek (ongeveer A2). Deze taal is aangepast aan de behoeften aan de mensen die moeite hebben met het (Nederlands) lezen. Dit gaat bijvoorbeeld over mensen met lage taalvaardigheden of anderstaligen die nog maar net Nederlands leren. Je beperkt de boodschap tot de essentie (wie, wat, waar, wanneer). Daarbij gebruik je korte woorden, hele korte zinnen, afbeeldingen om te ondersteunen, een groter lettertype en meer witruimte.

Tools en methodieken: Wabliefert.be, app Lees Simpel

Mondelinge communicatie

- Spreek duidelijk en langzaam en blijf spontaan
- Wees voorzichtig met formele taal, afkortingen en dialect
- Vermijd figuurlijk taalgebruik
- Gebruik korte actieve zinnen met eenvoudige en transparante woorden
- Moedig aan om Nederlands te spreken: elk gesprek is een (informele) oefenkans, schakel dus niet te snel over naar een andere taal
- Corrigeer taalfouten op een positieve manier
- Ondersteun je uitleg met foto's
- Herhaal en herformuleer
- Controleer of de persoon je begrepen heeft

Schriftelijke taal

- Bepaal vooraf wat en voor wie je wil schrijven
- Spreek je lezer rechtstreeks aan
- Kies voor een duidelijke, logische structuur en begin met het belangrijkste
- Gebruik korte, actieve zinnen,
- Gebruik consequent hetzelfde woord voor 1 begrip
- Verduidelijk je tekst met illustraties
- Voorzie voldoende ruimte tussen alinea's
- Gebruik vet om tekst te benadrukken en vermijd cursief

Hoe aan de slag gaan

Workshop

Ontmoeting

Deelnemende Welzijnsschakels: De Duizendpoot Brakel- Lierde, De Schakel Puurs, Schakel Retie, Komaraf Keerbergen, De Lage Drempel, Buurtwerk Sint-Bernadette, Welzijnsschakel Kontich, De Dorpel vzw, Welzijnsschakel Dilbeek, (W)arm-kracht vzw, Buurtwerk Sint-Bernadette, 't Klikt Haaltert, Toontje vzw, Al Te Goare, Ommekeer Erpemere

Hoe wil jij ontvangen worden aan de hand van stellingen

Stelling: ik maak gemakkelijk contact met mensen die ik niet ken.

Input:

- Ik wacht even af
- Ik luister liever dan praten
- 1-1 gaat goed, in groep vind ik het moeilijker
- Ik praat tegen iedereen die ik tegenkom
- Hangt sterk af van de situatie. In de Welzijnsschakel willen mensen soms liever niet aangesproken worden. Daarom werd ik wat terughoudender

Stelling: Je hoeft niet te veel doen om iemand warm te onthalen

Input:

- Een glimlach is vaak genoeg
- Aanwezig zijn, oogcontact maken, proberen aanvoelen wat mensen wel/niet willen
- Mensen aanspreken met hun voornaam
- De organisatie van voedselondersteuning vraagt veel praktische voorbereiding waardoor er niet altijd voldoende ruimte is voor een warm onthaal. Het moet tijdens de voedselondersteuning rustig genoeg zijn om hier voldoende aandacht aan te kunnen besteden.
- Iedereen heeft zijn/haar eigenheid. Wanneer we kleinschaliger waren onthoud je veel meer zoals hoe iemand zijn/haar koffie lust. Iemand leren kennen vraagt tijd en werken op maat van de persoon.

Stelling: De inrichting van de ruimte bepaalt of mensen blijven

Input:

- Wanneer er een groep mensen aan tafel zitten die rumoer maken kan dit nieuwe mensen enorm afschrikken
- Vroeger hadden we 1 tafel en had iedereen een vaste plaats. Wat voor nieuwe mensen een drempel is. Nu staan de tafels meer verspreid en merken we dat de drempel daarmee niet weg is.
- Wij hadden 2 tafels waarbij 1 de "roddeltafel" was. De vrijwilligers gaan soms aan de andere tafel zitten om mensen meer te betrekken. Uiteindelijk zijn we overgestapt naar 1 tafel.
- Wij werken met 1 grote ronde tafel en de vrijwilligers gaan op verschillende plaatsen zitten wat werkt.
- Wij bereiken een heel diverse groep en merken dat personen met een gelijkaardige achtergrond vaak samen zitten. Soms is het druk zonder het gevoel te hebben dat dit afschrikt.
- Voor de voedselbedeling hebben we een tent geplaatst. Tijdens corona werd er gewerkt met een rij stoelen, nu staan de stoelen in een kring met een koffietafel erbij waardoor er veel meer contact is.
- Tijdens gesprekken onderling wordt er geregeld in de moedertaal gepraat wat soms drukte veroorzaakt. Ondanks dat we vragen om traag en duidelijk te communiceren wordt dit snel vergeten. Daarnaast vragen we om af en toe van plaats te veranderen.
- Infrastructuur speelt hierbij een belangrijke rol. Met een kleine ruimte is dit veel moeilijker te realiseren.
- Sommige mensen genieten net van in stilte te zijn in een drukke ruimte/ groep wat ook mag. Het is belangrijk om aan dacht te hebben voor iedereen zijn/haar voorkeur.

Stelling: Nieuwe mensen sluiten vanzelf aan bij activiteiten

Input:

- Eigen ervaring: het was heel moeilijk om die stap te zetten. Vrijwilligers hebben me echt moeten overhalen om deel te nemen. Vaak speelt schaamte daarin een rol.
- Tegelijk zorgt contact met andere mensen er net voor dat je weet dat je niet alleen bent. Ik had echt de figuurlijke 'schoep onder je kont' nodig en iemand die je mee op sleeptouw neemt.
- Bij de ene groep werkt een uitstap naar een optreden goed, voor anderen net niet.
- De deelname aan activiteiten hangt ook af van de vaste, geplande activiteiten en activiteiten die tussendoor ontstaan.
- Waar nieuwe mensen gemakkelijker bij aansluiten: een Sinterklaasfeest, zomerfeest (gericht naar gezinnen met kinderen), vakantie aan zee, vriendschapsfeest (aandacht voor alleenstaanden), activiteiten voor kinderen
- Potlucks en samen eten werken heel verbindend. Het kan tegelijk ook verschillende culturen met elkaar verbinden.

Tips:

- Voor bepaalde activiteiten kan je beroep doen op het vormingsfonds. Bijvoorbeeld wanneer je een vorming organiseert voor je vrijwilligers, een begeleide creatieve workshop of sensibiliserende activiteit rond het thema armoede.
- Door activiteiten samen met nabijgelegen Welzijnsschakels te organiseren kan je de kosten delen.
- Bij Cera kan je projectmiddelen aanvragen om te investeren in een warme ontmoetingsruimte die gericht is op ontmoeten en het verbinden van mensen.
- Serviceclubs zoals Rotary of Lions Club hebben werken met lokale afdelingen die sociale projecten in hun buurt een warm hart toedragen en mogelijks financieel een duwtje in de rug kunnen geven.
- Via Welzijnszorg kan je een projectsteun aanvragen voor een project waarmee je de werking op een duurzame manier versterkt. Bijvoorbeeld voor de ontwikkeling van een ontmoetingsruimte. Daarnaast is er ook de adviestoelage die gericht is op het versterken van de werking zoals bijvoorbeeld bij het opzetten van een boekhoudsysteem, juridisch advies.
- Meer informatie [Adviestoelagen | Welzijnszorg](#) en [Criteria en voorwaarden projectensteun | Welzijnszorg](#)
- Avansa organiseert tal van activiteiten die vaak regionaal en toegankelijk worden georganiseerd. Zo worden er in regio Antwerpen zomerworkshops georganiseerd in het kader van 'Staycation'
- Sommige Welzijnsschakels hebben projecten bij scholen waarbij ze na het project een cheque ontvangen die hen een financieel duwtje in de rug geeft.

Hoe wil jij ontvangen worden

Wanneer voelde jij je ergens echt welkom? Wat deed die persoon concreet?

Input:

- Niet opdringerig zijn, wel hartelijk
- Bij een glimlach en een begroeting zoals een 'knikje' bij aankomst
- Wanneer de voornaam gevraagd én gebruikt wordt
- Wanneer er aandacht is voor elkaar
- Wanneer mensen het gevoel hebben te mogen 'landen'
- Aandacht voor en het benoemen dat de eerste stap niet eenvoudig is en er extra uitleg voorzien is
- Wanneer je te laat komt en toch nog een vriendelijke begroeting krijgt
- Wanneer er tijd wordt vrijgemaakt
- Wanneer er oogcontact is
- Wanneer er eerst ruimte is om iets over jezelf te vertellen en pas erna vragen komen
- Wanneer een vrijwilliger zich ook kwetsbaar durft te zijn

- Wanneer er duidelijke regels en afspraken zijn zoals bijvoorbeeld de WAAW-code
- Wanneer alles klaar staat
- Wanneer er ruimte en aandacht is voor grenzen

Check out

Benoem 1 ding wat maakt dat iemand een volgende keer terug naar de Welzijnsschakel komt?

verwelkoming
 vriendelijke interessante uitwisseling
 leerzaam goesting verbondenheid
 warme glimlach respect delen tijd maken om na te denken
 welkom gastvrijheid veilig warm aandacht
 onderlinge uitwisseling

Benoem 1 ding wat je (eventueel met het team van vrijwilligers en/of bezoekers) in de toekomst anders gaat aanpakken binnen de werking van je Welzijnsschakel?

tips voor verwelkoming
 waaw code lokaal anders inrichten wow-code
 welkoms blad aanraden luisteren laten landen naam gebruiken
 tafelschikking extra aandacht geven verbintenis
 waawcode groepsvorming tegengaan
 waaw-code meer luisteren meer oogcontact zoeken
 mensen bij naam noemen wijziging opstelling
 welkom heten met hun naam

Workshop

Rechten

Deelnemende Welzijnsschakels: Teloor Arendonk, Welzijnsschakel Stabroek, Welzijnsschakel Puurs, Welzijnsschakel Retie, Welzijnsschakel Puurs, Welzijnsschakel Dilbeek, 't Hope, 't schouderklopje

Inleiding

De werkwinkel werd begeleid door de Zuidpoort uit Gent. Centraal staat de vraag hoe verenigingen mensen sneller kunnen toe leiden naar hun rechten en hoe individuele ervaringen kunnen bijdragen aan het verdedigen van collectieve rechten.

De werking van de Zuidpoort vandaag is het resultaat van structurele middelen vanuit de stad Gent, de Vlaamse overheid en projectmiddelen. Hierdoor was de organisatie in staat om personeel aan te werven en verschillende deelwerkingen verder uit te bouwen. De Zuidpoort bestaat 30 jaar, telt vier personeelsleden en ongeveer 30 vrijwilligers. Daarnaast werken ze intensief samen met partners die dezelfde maatschappelijke signalen willen aankaarten. Niet alles is daarom zomaar overdraagbaar naar andere Welzijnsschakels, hun aanpak kan inspireren. Uit de voorstelling blijkt dat veel aanwezige Welzijnsschakelgroepen sterk inzetten op ontmoeting en materiële ondersteuning. Tegelijk werd benadrukt dat ook voedselondersteuning en andere vormen van hulp een belangrijke toegangspoort vormen tot sociale grondrechten.

Stellingen

Stelling 1: "Ik doe mijn vrijwilligerswerk graag omdat ik het bij on seen gezellige plek vind"

Velen herkennen zich in deze stelling. Vrijwilligers ervaren hun Welzijnsschakel al seen tweede thuis. Het geeft een gevoel van ergens bijhoren, de mogelijkheid anderen te ontmoeten en te kunnen helpen. Gezelligheid wordt gezien als een noodzakelijke basis om mensen te ontvangen en vertrouwen op te bouwen. Tegelijk wordt benadrukt dat vrijwilligerswerk meer kan zijn dan enkel samen gezellig samen zijn.

Een engagement kan ook ontstaan om iets te willen veranderen aan maatschappelijke onrechtvaardigheid of het bestrijden van armoede. Een engagement is niet altijd even gezellig. Voor trekkers van een werking kan het confronterend zijn om voortdurend geconfronteerd te worden met armoede en sociale uitsluiting.

Stelling 2: "Onze vrijwilligers staan in nauw contact met elkaar"

De meerderheid geeft aan dat er een goede samenwerking bestaat tussen vrijwilligers.

Vaak ontmoeten vrijwilligers elkaar tijdens vergaderingen, overlegmomenten en activiteiten. Buiten de werking verschilt dit sterk per organisatie.

Bij 't Schouderklopje bijvoorbeeld is de verbondenheid zeer groot en spreken vrijwilligers ook buiten de werking af. Ze ondernemen samen activiteiten en onderhouden vriendschappen. Er werd ook gewezen op het belang van voldoende contact tussen vrijwilligers wanneer een organisatie groeit. Anders bestaat het risico dat deelwerkingen los van elkaar gaan functioneren. Daarnaast kwam het onderscheid tussen vrijwilligers met en zonder armoede-ervaring aan bod. Bij T' Hope bestaat een groeiend deel van de vrijwilligers uit mensen met ervaringskennis. Zij vinden elkaar vaak ook buiten de werking. Tegelijk werd vastgesteld dat professionalisering soms kan leiden tot een grotere afstand tussen vrijwilligers en personeelsleden.

Stelling 3: 'Ik vind dat onze organisatie echt helpt'

De meerderheid is het hiermee eens. De hulp bestaat uit een combinatie van materiële ondersteuning, een luisterend oor, begeleiding en doorverwijzing. Mensen ervaren het als belangrijk dat er iemand is die tijd maakt om samen uit te zoeken welke stappen gezet kunnen worden. In Retie werd opgemerkt dat helpen soms relatief is. Vrijwilligers verwijzen vaak door naar gespecialiseerde diensten en ervaren soms machteloosheid wanneer structurele oplossingen uitblijven. Tegelijk biedt de werking herkenning en verbondenheid. In Dilbeek werd benadrukt dat helpen niet alleen gaat over concrete oplossingen bieden. De werking helpt mensen ook om sterker te staan, nieuwe stappen te zetten en vertrouwen op te bouwen.

Een plek waar mensen welkom zijn is op zichzelf al een belangrijke vorm van ondersteuning kan zijn.

Stelling 4: 'Ik vind dat onze organisatie armoede bestrijdt'

Deze stelling leidde tot een gesprek over structurele verandering. Bij T' Hope werd verwezen naar verschillende acties en projecten waarmee signalen werden verzameld en onder de aandacht gebracht, zoals

theaterprojecten, "Vinger aan de Pols" en acties rond 17 oktober. Lokaal politiserend werken werd als een belangrijke opdracht gezien én dat het belangrijk is om zelf te blijven geloven dat verandering mogelijk is.

Vanuit Puurs werd opgemerkt dat dezelfde signalen vaak jarenlang terugkeren. Dit toont volgens hen aan dat de oorzaken van armoede niet bij individuen liggen, maar in maatschappelijke structuren.

De strijd tegen armoede wordt daarom niet alleen gevoerd door directe hulpverlening, maar ook door signalen te verzamelen, deel te nemen aan adviesraden, samen te werken met partners en campagnes van Welzijnszorg te ondersteunen.

Werking van de Zuidpoort

Drie grote pijlers binnen de werking:

- Samen zijn: het creëren van een veilige ontmoetingsplaats waar mensen welkom én zichzelf kunnen zijn
- Samen strijden: De ervaringen van mensen in armoede zichtbaar maken en hierover in dialoog gaan met beleidsmakers. De Zuidpoort kiest bewust voor gesprek en samenwerking met politici en administraties.
- Samen werken: samenwerking tussen vrijwilligers, deelnemers, personeel en partners. Mensen krijgen kansen om verantwoordelijkheid op te nemen en te groeien binnen de organisatie.

Werken rond rechten

Veel signalen ontstaan tijdens de basiswerking: ontmoetingen, activiteiten, koffie- en theemomenten, nailessen of informatieve bijeenkomsten.

Wanneer 1 persoon iets vertelt is het een verhaal, zie je zaken terugkomen, dan spreken we over een signaal.

Onthaal

Elke donderdag is er een onthaalmoment gekoppeld aan de ontmoeting. Mensen kunnen er terecht met brieven, facturen, digitale vragen of problemen met administratieve zaken. Soms wordt ondersteuning geboden, soms wordt doorverwezen naar gespecialiseerde diensten.

Alle vragen worden geregistreerd in een logboek. Hierdoor ontstaat een waardevolle verzameling van signalen die later gebruikt kunnen worden voor beleidswerk.

Rap op Stap en vrijetijdswerking

De Zuidpoort beheert een Rap op Stap-kantoor en ondersteunt mensen bij allerlei vrijetijdsvragen:

- Inschrijvingen voor kampen
- Sportactiviteiten
- Culturele activiteiten
- Uitpas
- Terugbetalingen via het Pretloket.

Ook hier worden vragen en drempels geregistreerd, waardoor terugkerende problemen zichtbaar worden.

Wijksafari

De Wijksafari is een laagdrempelig informatiesysteem waarbij fiches van organisaties verspreid worden op verschillende vindplaatsen in de wijk. Zo ontdekken bewoners gemakkelijker het bestaande aanbod.

Belastingsformulieren

De Zuidpoort ondersteunt mensen bij het invullen van hun belastingaangifte. Door deze dienstverlening worden ook structurele problemen zichtbaar, zoals onbekende of moeilijk toegankelijke fiscale voordelen.

Signalen verzamelen en beleidswerk

Een belangrijk uitgangspunt van De Zuidpoort is dat individuele hulpvragen kunnen uitgroeien tot collectieve signalen.

Door systematisch vragen te registreren ontstaat een overzicht van terugkerende problemen. Deze signalen worden vervolgens besproken met:

- Stadsdiensten
- OCMW
- Organisaties
- Scholen
- CLB's
- Andere relevante partners

Het doel is niet alleen mensen helpen, maar ook de oorzaken van problemen aanpakken.

Hoe pak je een thema aan?

Beleidsbabbels

De Zuidpoort organiseert thematische bevragingen op verschillende vindplaatsen, zoals voedselbedelingen, buurtwerkingen en inloopteams.

Belangrijke elementen zijn:

- Een warm onthaal
- Toegankelijke gesprekken
- Gebruik van vertaalapps indien nodig
- Voldoende tijd voor mensen om hun ervaringen te delen

De verzamelde informatie wordt verwerkt in een beleidsbundel die besproken wordt met de betrokken diensten.

Werkgroep Megafoon

Via deze werkgroep worden brieven, procedures en communicatie van organisaties getest door mensen met armoede-ervaring.

Resultaten:

- Vereenvoudiging van teksten;
- Duidelijkere instructies;
- Toegankelijkere procedures.

De bevindingen worden teruggekoppeld naar de betrokken organisaties.

Themawerking

Een voorbeeld is de themawerking rond afvalproblematiek in Nieuw Gent. Samen met bewoners werd een dossier opgebouwd en besproken met partners zoals Ivago en woonmaatschappijen. Dit leidde onder meer tot duidelijkere signalisatie bij ondergrondse containers.

Inspirerende voorbeelden

Tijdens de uitwisseling werden verschillende werkvormen gedeeld:

- Een gezelschapsspel rond energie
- Theaterprojecten rond dak- en thuisloosheid
- Een themawerking rond toegankelijke gezondheidszorg
- Een podcast over vrije tijd en drempels
- Inspringtheater waarbij deelnemers oplossingen uitproberen voor herkenbare situaties

Partnerschappen

De Zuidpoort werkt samen met onder andere:

- SAAMO
- Ligo
- Avansa
- Huurdersbond
- CAW
- Sociale huisvestingsmaatschappijen
- Uit De Marge
- Andere welzijnsschakels

Uitdagingen

De deelnemers benoemden verschillende uitdagingen:

- Moeilijk contact met burgemeester en schepenen
- Signalen verzamelen op voldoende vindplaatsen
- Signalen niet alleen registreren maar ook effectief opvolgen
- Voldoende samenwerking tussen organisaties
- Mensen bereiken in kleinere gemeenten waar voorzieningen minder geconcentreerd zijn

Wat nemen we mee?

De deelnemers gaven aan vooral geïnspireerd te zijn door:

- Het systematisch registreren van signalen
- Het werken met een logboek
- De Wijksafari
- Het belang van vindplaatsen
- Het inzetten van ankerfiguren en sleutelfiguren
- Het omzetten van individuele vragen naar collectieve signalen
- Het belang van samenwerking met partners en lokale besturen

De werkwinkel maakte duidelijk dat ook kleinschalige welzijnsschakels een rol hebben in het versterken van rechten en het signaleren van structurele problemen.

Door ervaringen van mensen te verzamelen, te bundelen en bespreekbaar te maken, kunnen zij bijdragen aan zowel individuele ondersteuning als maatschappelijke verandering.

Meer info over de Zuidpoort vind je via de website: [- De Zuidpoort vzw](#)
Meer info over het belang van heldere communicatie vind je hier: [Heldere brieven - De Zuidpoort vzw](#)

Voorbeeld van het registreren van signalen: [Hierzo de 'testversie'](#)

Workshop

Praktische steun

Deze werkwinkel werd gegeven door Gert-Jan van Mossels from Brossels en Steven, medewerker bij VVSG op het thema voedselhulp en lokale besturen.

Aan de hand van het spel "Complexe kost" krijg je inzicht in de complexiteit van voedselhulp. Doorheen het spel krijg je meer inzicht in de perspectieven van verschillende actoren.

Speluitleg

- Inleving in één perspectief: de deelnemers worden allemaal actoren in het voedselhulpproces (vrijwilligers, lokale besturen, sociale kruidenier...). De deelnemers worden willekeurig aan een tafel samengebracht, elk rond één actor. Via persona's en contextfiches ervaren ze: hoe voelt dit perspectief, waar wringt het
- Stellingen en prioriteiten: aan elke tafel worden 3 stellingen besproken en gecategoriseerd waarmee verschillen in visie zichtbaar worden.
- Kruisbestuiving via fishbowl: vertegenwoordigers van de verschillende actoren gaan met elkaar in dialoog. Lege stoelen nodigen anderen uit om in te stappen. Spanningen worden hierbij uitgesproken.
- Oogsten en ontrollen: wat heb ik gevoeld? Wat begrijp ik nu anders? Wat neem ik mee voor mezelf?

Stellingen en prioriteiten (actor lokale besturen)

Verschillende rollen: lokale politicus, OCMW-medewerker, maatschappelijk werker

Stelling 1: Kiezen voor we voor meer voedselhulp of voor meer inkomen? Durven we daarbij mensen zelf laten beslissen wat ze kopen?

Rol OCMW-medewerker:

- Voorstander om meer inkomen te voorzien
- Mensen moeten zelf keuzes kunnen maken met het extra inkomen
- Proefperiode (3-6 maanden) voor mensen waarbij geëvalueerd wordt hoe men omgaat met het geld

- Is van mening dat wanneer het extra inkomen niet voor voedsel wordt gebruikt, dit niet noodzakelijk de verantwoordelijkheid is van de hulpverlening
- Focus op resultaten: werkt het extra inkomen niet, terugkeren naar de huidige aanpak

Rol maatschappelijk werker:

- Autonomie van mensen staat centraal waarbij ze zelf beslissingen moeten kunnen nemen
- Tegen een systeem van controle op besteding van het geld
- Is als maatschappelijk werker geen controleur zijn
- Een kleine groep zal het geld mogelijks anders besteden, geloof dat de meerderheid er verantwoord mee omgaat
- Focus op meer inkomen en meer vertrouwen
- Een proefperiode van enkele maanden is weinig zinvol omdat armoede en bestedingspatronen structurele en langdurige kwesties zijn

Rol politicus

- Meer voorzichtige en afwegende houding
- Bedenkingen bij het gebrek aan controle wanneer mensen rechtstreeks geld ontvangen
- Vraagt zich af hoe men zicht kan houden op de besteding van publieke middelen en hoe eventuele problemen kunnen worden opgespoord
- Focus: meer voedselhulp

Conclusie vanuit de groep: De groep neigt naar het idee dat meer inkomen mensen meer keuzevrijheid geeft én er blijft discussie over de mate van controle en verantwoordelijkheid. Vanuit de blik van het OCMW is een proefperiode een manier om de effecten te testen, tegenover de blik van de maatschappelijk werker staat. Vanuit dit laatste oogpunt is de proefperiode te kort om structurele veranderingen te beoordelen

Stelling 2: Voedselhulp moet logistiek efficiënt zijn of primieren waardigheid, keuzevrijheid en gezondheid, ook als dit minder efficiënt is

Rol OCMW-medewerker:

- Sterke nadruk op efficiëntie die ervoor zorgt dat meer mensen bereikt kunnen worden
- Voedselhulp is een tijdelijke oplossing waar mensen niet langdurig afhankelijk mogen zijn
- Structurele oplossingen voor armoede zijn nodig, voedselhulp vangt slechts een deel van het probleem op
- Gezondheid, waardigheid en keuzevrijheid mogen niet volledig uit het oog verloren worden
- Idealiter is gezonde voeding beschikbaar

Rol maatschappelijk werker:

- Moet het efficiënt zijn?
- Waardigheid en kwaliteit van hulp is eveneens belangrijk

Rol politicus:

- Voedselhulp blijft belangrijk
- Mensen met een laag inkomen hebben voldoende toegang tot ondersteuning nodig
- Aandacht voor het belang van structurele maatregelen binnen een ruimer sociaal beleid

Conclusie vanuit de groep: Spanningsveld tussen efficiëntie en structurele kwaliteit van voedselhulp. Vanuit de rol als OCMW-medewerker is efficiëntie nodig om zoveel mogelijk snel te kunnen helpen en het draagvlak te kunnen behouden. Tegelijk is er de erkenning dat voedselhulp geen definitieve oplossing is. Vanuit de blik van de politicus wordt de link gelegd met een breder beleid rond inkomensondersteuning en armoedebestrijding. De middenweg: efficiëntie is belangrijk maar mag niet het enige criterium zijn.

Stelling 3: Voedselhulp in Vlaanderen moet blijven steunen op vrijwilligers als primaire kracht of moeten we de omslag maken naar een volledig professioneel ondersteund systeem.

Rol OCMW-medewerker:

- Neigt meer naar professionalisering, meer investeren in betaalde krachten
- Vrijwilligers hebben vaak zelf ondersteuning nodig
- Zorgen over het risico op overbelasting en burn-out bij vrijwilligers
- Waardevol dat mensen zich vrijwilliger inzetten
- Mogelijkheden bij het inzetten van ervaringsdeskundigen + vraag waarom hiervoor niet meer middelen worden vrijgemaakt
- Professioneel ondersteuning kan de werkdruk voor andere medewerkers verlagen

Rol maatschappelijk werker:

- Beperkingen bij het huidige vrijwilligersmodel
- Een volledig professioneel systeem heeft een hoge kost en twijfels of daarvoor voldoende middelen voor beschikbaar zijn
- Het huidige systeem is niet duurzaam: vrijwilligers worden ouder en worden moeilijk vervangen
- Mogelijkheden bij het professioneel inzetten van ervaringsdeskundigen, zonder zware formele vereisten eventueel met een vergoeding of loon
- Middenweg tussen vrijwilligerswerk en een volledige professionalisering

Rol politicus:

- Voorstander van het huidige systeem wat goed functioneert
- Terughoudendheid bij de vraag of er voldoende politieke middelen zijn om ervaringsdeskundigen aan te werven
- Geen voorstander voor een grote omslag naar professionalisering

Conclusie vanuit de groep: het huidige vrijwilligersmodel staat onder druk door vergrijzing, uitval en de uitdagingen om nieuwe vrijwilligers te vinden. De financiële beperkingen staan een volledig omschakeling naar een professioneel model in de weg. Middenweg: ervaringsdeskundigen kunnen een brug vormen tussen een vrijwilligersmodel en een volledig professioneel systeem.

Kruisbestuiving via fishbowl

Stelling 1: Moet voedselhulp een tijdelijke noodoplossing blijven of kan het evolueren naar iets structureels.

Lokaal bestuur/OCMW: Enerzijds is er de meerwaarde van keuzevrijheid voor mensen in armoede, anderzijds is er de beperkte stuurkracht en politieke druk waarmee zij geconfronteerd worden. Een proefperiode van 6 maanden wordt voorgesteld om na te gaan waar het extra inkomen effectief aan besteed wordt. Zijn structurele effecten op korte termijn zichtbaar?

De financiële haalbaarheid van een algemene inkomensverhoging is een belangrijke zorg

Oplossingen:

- Foodsavers als nood-/tussenoplossing
- Meer aandacht voor de "onzichtbare krachten" en structurele armoedebestrijding
- Voedselverdeling mag niet afhankelijk zijn van noodhulpstructuren
- Overschotten en armoede mag niet in stand gehouden worden om enkel het systeem te laten bestaan

Mensen in armoede: Nadruk op het belang van autonomie en menswaardigheid. Een hoger inkomen wordt ondersteund op voorwaarde dat dit inkomen effectief ten goede komt aan het gezin en niet automatisch wordt ingezet voor schuldaflossing. Armoede is geen vrijwillige keuze en rechten zouden niet afhankelijk mogen zijn van dankbaarheid tegenover hulpverleners of beleidsmakers.

Budgetbeheer is voor sommige mensen moeilijk waardoor een inkomensverhoging niet automatisch leidt tot betere voedingssituaties waardoor professionele begeleiding nodig is.

Oplossingen:

- Een probleem mag niet blijven bestaan om een sector te laten functioneren
- Aanpakken negatieve effecten zoals betutteling, afhankelijkheid en ongelijkheid

Logistiek: Er is een grote afhankelijkheid van (vaak gepensioneerde) vrijwilligers. De werkdruk neemt toe en de duurzaamheid van het systeem staat onder druk. Een verhoging van het inkomen voor mensen in armoede zou de situatie mogelijk verlichten en bepaalde noden verminderen.

Structurele uitbreiding voedselhulp: het ondersteunt niet alleen mensen, het creëert ook werkgelegenheid binnen maatwerkinitiatieven.

Oplossingen:

- Middelen verschuiven naar arbeid, maatwerkbedrijven en inkomensverhoging in plaats van enkel armoedebestrijding
- Waarom investeren in logistiek terwijl een hoger inkomen een meer structurele oplossing kan zijn
- Een systeem waarin keuzevrijheid is en voedseloverschotten niet enkel naar armoedehulp gaat. Gelijke toegang voor iedereen

Vrijwilligers: Voedselhulp is vaak tijdelijk, bijvoorbeeld wanneer mensen hun situatie verbeteren door stabiele huisvesting en budgetruimte. Er is bijkomend een belangrijke sociale rol. Je geeft mensen niet enkel voedsel maar ook contact, ondersteuning en begeleiding. Voedselhulp is meer dan logistiek alleen.

Algemene conclusie: Het huidige systeem is belangrijk en er is kritiek op de blijvende afhankelijkheid ervan. Het risico bestaat dat het systeem zichzelf in stand houdt door het probleem in stand te houden.

2 visies:

- Middelen heroriënteren naar structurele inkomensverhoging en arbeidssystemen
- Voedselhulp is een waardevolle sociale en tijdelijke ondersteuning, vooral voor mensen in overgangssituaties

Stelling 2: Voedselhulp moet logistiek efficiënt zijn of primere waardigheid, keuzevrijheid en gezondheid, ook als dit minder efficiënt is.

Voedselhulp blijft nodig in noodsituaties en is geen structurele oplossing. Inkomensondersteuning en sociale rechten zouden de kern van de oplossing moeten worden.

Voedselhulp blijft essentieel als noodvangnet, het moet de ambitie zijn om armoede structureel te verminderen zodat het systeem op termijn minder noodzakelijk wordt.

Aandachtspunten:

- Mensen krijgen soms voedsel wat ze niet kunnen gebruiken wat kan leiden tot verspilling
- Voedselhulp is een noodoplossing geen structurele oplossing
- Het huidige systeem is niet voor iedereen toegankelijk
- Voedselverdeling heeft een sociale rol: contact en gesprekken met mensen zijn belangrijk

Oplossingen:

- Meer keuzevrijheid in voedselhulp wat te goede komt aan de waardigheid en bruikbaarheid
- Inkomensondersteuning aanbieden. Met aandacht voor de draagkracht/draaglast van de persoon
- Samenwerking tussen organisaties en scholen om voedselhulp efficiënter te laten verlopen
- Voedselhulp als laagdrempelig contactpunt naast materiële hulp
- Idee: een systeem van maandelijkse maaltijdscheques wat het stigma kan verminderen

Oogsten en ontrollen

- Iedereen strijdt vanuit een eigen positie waardoor er te weinig samenhang is tussen de verschillende actoren
- Het perspectief van mensen in armoede wordt te weinig gehoord. Niet alles moet altijd samen beslist worden, iedereen moet gehoord worden. De stem van mensen in armoede ontbreekt vaak
- Er is binnen de verschillende actoren een enorme diversiteit
- Netwerk tegen gezondheidsongelijkheid
- De insteek van het debat verschuiven naar belangen. Het debat kan versterkt worden door met meerdere verschillende actoren in gesprek te gaan.

WAAW-code

Illustraties: Ton Broekma

We luisteren naar elkaar
We praten niet door elkaar

Alle mensen zijn gelijkwaardig
We roddelen niet over anderen

Alles wat in vertrouwen verteld wordt, blijft binnen de groep

We steunen elkaar door dik en dun. Niets kan dat veranderen

De sfeer in deze groep is **WAAW!**

**Bedankt dat jij
erbij was**

Welzijnsschakels
samen sterkt